

En predikan över Esters bok, om att besinna att Gud är Gud. Hållen i Korskyrkan, söndagen den 31 aug. 2008, av Micael Nilsson

Idag tänker jag försöka predika utifrån en hel bibelbok, nämligen Esters bok. Vi börjar med att lyssna till ett litet brottstycke: *"Tro inte att du ensam av alla judar skall slippa undan därför att du är i kungens hus. För om du tiger denna gång, skall judarna få hjälp och befrielse från annat håll, men du och din fars hus kommer att förgöras. Vem vet om du inte har nått kunglig värdighet just för en tid som denna?"* (Esters 4:13-14)

Inledning

Ester bok utspelar sig omkring 460 f.Kr. Varför skulle en bok som är snart 2500 år gammal, som skrevs ner i en annan tid, i en helt annan kultur och nästan i en annan värld ha något att säga oss? Esters bok tillkom under väldigt speciella omständigheter. Omkring 586 f.Kr bröt den babyloniska armén in i Israel och förde bort en stor del av den judiska befolkningen från hemlandet till fångenskap i Babylon. Mötet med Babel blev en chockerande upplevelse för det judiska folket. Det måste ha varit ungefär som det skulle vara för en bonde från landsbygden i Afghanistan om han plötsligt och motvilligt en dag hamnade i världsstaden New York. För Babel var en världsmetropol, en enda stor marknad med ett virrvarr av olika gudar och kulter. Den grekiske historieskrivaren Herodotos skrev: *"Den hemskaste av alla seder i Babel är denna. Varje kvinna i landet måste en gång i sitt liv uppsöka Afrodites helgedom och där beblanda sig med en främmande man. Först när detta ägt rum och han alltså har tjänat gudinnan, får hon återvända till sitt hem..."* Allt detta var avskyvärt för en troende jude. Judarna glömde aldrig de frestelser som hörde till vardagslivet i Babel. Namnet Babel kom för judarna att bli ett slags kodord för synd och orenhet. (Jfr. även Upp.)

En av de stora frågorna i Esters bok blir därför: Hur kan man vara trogen Gud i en värld, som inte förstår tron, och än mindre sympatiserar med den? Hur kan man leva nära Gud i en värld som är på väg bort från Honom?

Det är kanske framförallt den frågan som gör Esters bok så tidlös och så rakt in i vår tid. Esters bok handlar om vikten av att göra rätt val, att ditt liv betyder någonting och att du har möjlighet att påverka din omgivning. Den handlar om att det finns ett pris att betala, men också om belöningen för den som ändå väljer Guds väg.

Men Babel var inte bara hemskt. Babel kunde också erbjuda något. Givetvis fanns frestelser för en ung generation i mötet med det nya landet. Babel erbjöd lyx och välfärd. Det blev brytningstider för många. En del lämnade sin tro och tappade sin identitet. När de senare fick möjlighet att återvända till hemlandet fanns en del som inte ville. Vi har det bra i Babel, sa de och stannade där. Återigen kommer berättelsen nära. *"Vårt hemland är himlen..."*, skriver Paulus i Fil 3:20, och Hebreerbrevets författare säger att vi är gäster och främlingar i den här världen. Det är bilder som fötts ur judarnas upplevelser av att leva i förskingringen, d.v.s. utan eget hemland, men med drömmen om

att få återvända. Så lever en kristen i den här världen. På ett sätt är den här världen vårt hem, men på ett annat sätt är den inte det. Himlen är vårt hemland. Bibeln säger att vi aldrig får glömma det. Men den här världen är full av frestelser. Det händer att kristna människor glömmet och börjar leva som om den här världen vore allt. Esters bok är en viktig påminnelse om hur vi kan investera våra liv i evigheten.

Bokens innehåll

De tre första kapitlen i boken är ett slags upptakt. Scenen för dramat ställs i ordning. I **det första kapitlet** möter vi den första huvudpersonen, kung Ahasveros. Kapitlet beskriver hans makt och hans rikedom. Han regerade från Etiopien till Indien, över 127 hövdingadömen får vi veta.

I kapitel 2 möter vi ytterligare 2 rollgestalter, nämligen hjältarna i dramat. Först en ung judinna, Hadassa, som blir kungens drottning. Hon får det persiska namnet Ester.

Den andre är hennes kusin, Mordokai, som avslöjar en kupp mot kungen och som räddar kungens liv.

Ahasveros, Ester och Mordokai.

I kapitel 3 dyker den fjärde huvudpersonen upp: Haman. Haman är amalekit. Det fanns en mycket gammal fiendskap mellan amalekiter och judar. Haman upphöjs av kungen till rikets andre man. Han var en man med väl utvecklat storhetsvansinne och krävde att alla skulle böja knä för honom. *"Men",* läser vi, *"Mordokai böjde inte knä och föll inte ner för Honom."* (3:2) Mordokai motiverar själv sitt handlande med att han är jude. Det var inte olämpligt för en jude att böja sina knän i respekt för en annan människa, så vi förstår att det måste ha legat mer i det knäfall Haman krävde. Han krävde tydligen tillbedjan.

Så upprepades proceduren. Alla furstarna faller på knä för Haman. Bara Mordokai står ensam kvar.

Förbli i den bilden en stund. Vad ser du?

Mordokai märktes. Han skiljde sig från mängden, vågade vara annorlunda. Vi vet förmodligen alla hur svårt det är att våga stå för någonting alldeles ensam. Hur lätt är det inte på arbetsplatsen, i skolsalen eller kanske på släkträffen att bara följa med strömmen och göra som alla andra och kanske sälja ut våra övertygelser i rädsla för att stå där ensamma och utpekade?

Mordokai står ensam kvar. Haman blir vred. Berusad av maktbegär beger han sig till kungen, och han säger, v.8: *"Här finns ett folk som bor kring-spritt och skingrat bland de andra folken i ditt rikets alla hövdingadömen. Deras lagar är olikta alla andra folks lagar."*

- De är inte som oss andra, säger han, för att sedan kunna använda rädslan för att få kungen dit han vill. Hamans hämnd skulle komma att bli fruktansvärd. När han får veta att Mordokai är jude väcks ett nedärvt gammalt hat i hans liv. Nu söker han efter ett tillfälle att utrota ALLA judar. Så ser alltså den urgamla antisemitismen ut. ALLA judar.

En predikan över Esters bok, om att besinna att Gud är Gud. Hållen i Korskyrkan, söndagen den 31 aug. 2008, av Micael Nilsson

Faraon i Egypten ville döda ALLA små pojkar. Haman sa: - ALLA judar. Hitler och Eichmanns kallade det för "den slutliga lösningen". Men ingen av dem lyckades. De krossades istället själva. Varför? För att Gud har lovat att bevara folket. Lyssna till Sak 12:3: "Den dagen skall jag göra Jerusalem till en lyftesten för folket: var och en som försöker lyfta den skall sarga sig..." Så har det varit och så kommer det att förbli.

Tillbaka till Esters bok: Nu utverkar Haman rätten att på en given dag döda alla judar. Och så här var det med Mediens och Persiens lagstiftning: när lagen väl hade stadgats kunde inte ens kungen återta den. Tydligt visste inte Ahasveros att hans älskade hustru var judinna och att han nu också skrivit under hennes dödsdom.

Så står scenen färdig. Alla aktörer är på plats. Dramat handlar om det judiska folkets överlevnad. Spelet kan börja.

Esters val

När Mordokai får kännedom om Hamans planer går han till Ester och utmanar henne, Ester 4:13-14. Så ställs Ester i en valsituation. Kanske är hon inte själv hotad. Ingen vet hon judinna. Hon kan alltså nöja sig med sin egen trygghet. Om hon istället väljer stå upp för sitt folk kan hon komma att förlora allt.

Mordokai säger: - Om du inte står upp till vårt försvar ska Gud finna någon annan men du själv ska bli dömd. Vem vet om det inte är just för detta du har fått den position.

Ester hade ett val att göra. Hon kunde nöja sig med sin egen trygghet eller sätta allt på spel.

Och, lyssna, för detta är vad som gör berättelsen till ett budskap: det valet måste vi alla göra. Vi måste alla ta ställning till Mordokais ord. Vad vill vi göra av våra liv?

Vi kan nöja oss med att satsa på vår egen trygghet, vårt eget välmående, våra egna hus, trädgårdar, intressen... Som kristna kan vi nöja oss med den egna räddningen. Men idag utmanas vi av Mordokai - och av den helige Ande - att göra ett val för dem som kan komma att gå förlorade. Att inte slå oss till ro med egen trygghet. Att vara beredda att lämna något. Kanske allt.

Det var också det val en ung judisk kvinna hade att göra i Persien för länge, länge sedan. Ester valde att stå upp för folket och Gud belönade henne genom att rädda folket. Kap 6-10 är berättelsen om hur det gick till och de kap. har mycket att lära oss om hur Gud verkar.

Guds hand

Haman har bestämt sig för att döda Mordokai. Han har rest en 25 m hög påle där ska hänga upp Mordokai. Nu ska vi se hur det som för oss kan verka vara små händelser kan vara Guds ledning.

Kapitel 6 inleds med orden: "Den natten kunde inte kungen sova." Det låter inte särskilt ovanligt. En kung med mycket att ta ansvar för... Sömnlösa nätter måste ha varit vanliga för honom. Det berättas inte om en änglasyn, bara om en sömnlös natt. Men det kan visa sig att det ibland är Gud

som ligger bakom en sömnlös natt. (Sonne) Så fick kungen en ingivelse. Gud talar alltså genom ingivelser. Kungen låter sina tjänare föreläsa ur krönikan för honom. Och "av en händelse" kommer de att läsa om hur Mordokai avslöjar komplotten mot kungen och räddar hans liv. Kungen undrar hur Mordokai belönats och får veta att han inte alls belönats. Nu börjar kungen fundera på hur han ska belöna Mordokai. Just då kommer Haman in på borggården. Han har också haft en sömnlös natt. Han har rest en 25 meter hög påle och nu kommer han för att utverka rätten att få döda juden Mordokai.

Esters bok är unik. Esters bok är den enda där Guds namn aldrig nämns. Där finns inga profetior, inga hänvisningar till andra bibelböcker och inga böner - och alltså inte Guds namn. Så var finns Gud mitt i denna svåra tid? I Esters bok möter vi aldrig Guds namn, men om du studerar den noga ser du Guds hand. Den handlar om prövotider där Gud verkar vara tyst, men där Gud ändå verkar. Det finns en bibelvers i Rom som sammanfattar boken på ett bra sätt, Rom 8:28: "Vi vet att för dem som älskar Gud samverkar allt till det bästa" (Sv.f.b) Samverkar. Nu börjar saker och ting, ingivelser och händelser samverka. Gud leder i det som ser ut som rena tillfälligheter. Så ser ibland Guds ledning ut.

Nu frågar kungen Haman: - Hur gör man med den kungen vill ära? Den självupptagne Haman kan inte tänka annat än att det måste vara Haman själv som kungen vill ära. Alltså tar han i ordentligt. - Ta en kunglig dräkt, en av dina egna. Klä honom i den, fäst en krona hans huvud. Låt honom rida fram längs stadens gator på din egen häst. Låt någon av landets mäktigaste män gå framför honom och ropa ut: - Så gör man med den som kungen vill ära. - Bra, säger kungen, Gå till Mordokai, juden, och gör med honom just som du har sagt. Skulle du inte ha velat se Hamans min just då? Här kommer Haman för att utverka en dödsdom mot Mordokai och istället får han gå framför Mordokai och ropa ut: - Så här gör man med en som kungen vill ära.

Genom sina inre kvalitéer vinner Ester och Mordokai kungens förtroende. De öppnar hans ögon och han ser till slut vem Haman egentligen är. Och så räddas det judiska folket och Mordokai upphöjs som den andre mannen i riket. Gud har ofta haft sina tjänare på rätt plats. Josef i Egypten. Daniel i Babylon. Mordokai i Persien. Och nu... vad har han nu? Jag ska strax komma tillbaka till svaret på den frågan.

Avslutning

I inledningen av boken byggs en scen upp. Jag tycker ibland, när jag ser på min egen tid, att det verkar som om en scen byggs upp. Är det möjligen scenen för tidens slut?

Och i det land jag bor är kyrkan ofta trängd. Särskilt den del av den som vill tro på och leva ut Bibeln. I en tid som denna, där Guds namn verkar allt mindre känt behöver vi se Guds hand på nytt.

En predikan över Esters bok, om att besinna att Gud är Gud.
Hållen i Korskyrkan, söndagen den 31 aug. 2008, av Micael Nilsson

I dag ville jag göra oss uppmärksamma på tre viktiga ting. Det första handlar om Haman. Berättelsen är tragisk. Haman var fylld av hat. Det hade inte behövt vara så. "Själen är gjord för Gud, och ingenting utom Gud kan fylla den och göra den lycklig" (Clarke) Hamans problem var inte Mordokai. Hamans problem var den ensamhet han bar i sitt eget hjärta. Han kunde ha dödat Mordokai, och alla andra judar, men hans hjärta hade förblivit lika tomt och olyckligt. Om du har en felaktig styrning på ditt liv: hat, besvikelser, bitterhet. Följ inte den vägen, som Haman. Be istället Gud fylla din själs ensamhet med sin egen närvaro.

Det andra var Esters val. Detta är en tid för viktiga val. Gud hade Josef i Egypten, Daniel i Babylon och Mordokai i Persien. Vad har han nu? Nu har han dig, i din familj, på din arbetsplats, i din skolasal. Och den helige Ande utmanar dig att låta den platsen bli en plats där Gud kan få uppenbara sig.

För den sista viktiga upptäckten lånar jag ord av Petrus: "Böj er alltså ödmjukt under Guds starka hand, så att han upphöjer er när tiden är inne." För visst handlar boken om det. Alla människor böjde sig för Haman. Alla utom Mordokai. För har man väl en gång böjt sig för Gud så kan man inte böja sig för vad som helst sedan.

Det är förstås svårt. Det ligger en enorm press över unga människor att böja sig för den här världens värderingar när det gäller samlevnad och sex, och vad som är värt eller inte värt att ge sitt liv för, vad som är inne och vad som är ute och vad som är rätt eller fel, liksom det ligger en enorm press över den som är i karriären att satsa sitt bästa för att dra ihop så mycket pengar han kan innan han dör. Vem orkar vara annorlunda. Djupt annorlunda.

I vår äldstegrupp läser vi en bok om bön av Bill Hybels. I veckan läste vi några ord som jag tycker sammanfattar detta mycket bra. Han skriver att kristna människor kan komma till en punkt i sin relation till Gud där de... *"kvävs av livets bekymmer, rikedomar och nöjen"* (Luk. 8:14) och inser att de inte längre växer och mognar. Deras vandring med Jesus har saktat ner till krypfart eller stannat upp helt. Om det har hänt dig, kommer du kanske en dag behöva säga: *"Nu räcker det! Jag tänker inte längre bara låtsas vara kristen. Jag tänker inte låta mitt kristna liv gå på autopilot längre, be böner som saknar mening och bläddra igenom en Bibel som inte får genomsyra mitt liv. Jag tänker inte göra saker halvdant längre. Vad det än kostar tänker jag betala det pris som krävs för en äkta vandring med Jesus Kristus."*

Kristna människor som gör den överlåtelsen vet att det tar tid i anspråk. Någoting måste bort, även om det är bra. Någon praktisk lösning måste tillämpas för att få ner varvtalet från tiotusen till femhundra, så att man kan få frid med Gud och höra vad Herren säger. Ingen har någonsin sagt att den kristna vandringen är lätt. Men finns det någoting i den här världen som har större eller mer varaktigt värde?